ଓଡ଼ିଶା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ, କଟକ

<u>ଜେ ସି ଆର୍ ଏଲ୍ ଏ ସଂଖ୍ୟା – ୫୨/ ୨୦୨୧ : (କ)</u>

ଏବଂ

<u>ସି ଆର୍ ଏଲ୍ ଏ ସଂଖ୍ୟା- ୬୨୫/ ୨୦୨୩ :(ଖ)</u>

ଦଣ୍ଡ ପ୍ରକ୍ରିୟା ସଂହିତା, ୧୯୭୩ ର ଧାରା ୩୭୪(୨) ଅନୁଯାୟୀ ଆବେଦନ ମାମଲାରେ ଏବଂ ତା ୨୨.୦୨.୨୦୨୧ ରିଖରେ ଦୌରା ବିଚାରଣ ସଂଖ୍ୟା – 0୪/୨୦୧୭ରେ ରାଇରଂଗପୁରର ବିଜ୍ଞ ଅତିରିକ୍ତ ଦୌରା ନ୍ୟାୟାଧୀଶଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପାରିତ ହୋଇଥିବା ଦୋଷୀ ସାବ୍ୟସ୍ତ ଏବଂ ଦଣ୍ଡାଦେଶର ଆଦେଶରୁ ।

ପାଗଲ୍ ଓରଫ ଦୁର୍ଗା ବେଶ୍ରା
(ଜେ ସି ଆର୍ ଏଲ୍ ଏ ସଂଖ୍ୟା - ୫୨/୨୦୨୧)
ଜିତ୍ରାଇ ସୋରେନ ଓରଫ ବାଲେ .... ଆବେଦନକାରୀମାନେ
(ସି ଆର୍ ଏଲ୍ ଏ ସଂଖ୍ୟା -୬୨୫/୨୦୨୩)

- ବନାମ -

ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟ .... ପ୍ରତିବାଦୀ

(ଜେ ସି ଆର୍ ଏଲ୍ ଏ ସଂଖ୍ୟା - ୫୨/୨୦୨୧
ଏବଂ ସି ଆର୍ ଏଲ୍ ଏ ସଂଖ୍ୟା -୬୨୫/୨୦୨୩)

<u>ଏହି ମାମଲା ସଂଯୁକ୍ତ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଦ୍ୱାରା ଉପସ୍ଥାପିତ ହୋଇଥିଲା।</u>
<u>(ଆଭାସୀ/ଭୌତିକ ମାଧ୍ୟମରେ):</u>

ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ନିମିତ୍ତ - ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ସିଦ୍ଧାର୍ଥ ସ୍ୱାଇଁ, (ଓକିଲ)
(ଜେ ସି ଆର୍ ଏଲ୍ ଏ ସଂଖ୍ୟା- ୫୨/୨୦୨୧)
ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଜିତେନ୍ଦ୍ର ସାମନ୍ତରାୟ, (ଓକିଲ)
(ସି ଆର୍ ଏଲ୍ ଏ ସଂଖ୍ୟା-୬୨୫/୨୦୨୩)

ପ୍ରତିବାଦୀଙ୍କ ନିମିତ୍ତ - ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଏସ୍ .କେ. ନାୟକ,
ଅତିରିକ୍ତ ସରକାରୀ ଓକିଲ,
(ଉଭୟ ଜେ ସି ଆର୍ ଏଲ୍ ଏ ଏବଂ ସିଆର୍ ଏଲ୍ ଏ ରେ)

HIGH COURT ORISSA

ପୀଠାସୀନ:

ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି ଡି.ଦାଶ

ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି ଡକ୍ଟର ଏସ୍. କେ. ପାଣିଗ୍ରାହୀ

<u>ଶୁଣାଣି ତାରିଖ : ୨୧.୦୭.୨୦୨୩ : ରାୟ ତାରିଖ : ୨୪.୦୭.୨୦୨୩</u>

ଡି. ଦାଶ, ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି ଯେହେତୁ ଏହି ଉଭୟ ଆବେଦନ ବିଜ୍ଞ ଉପଖଣ୍ଡ ନ୍ୟାୟିକ ଦଣ୍ଡାଧିକାରୀ (ଏସ୍.ଡ଼ି.ଜେ.ଏମ୍), ରାଇରଙ୍ଗପୁରଙ୍କ ଅଦାଲତରେ ବିସୋଇ ପି. ଏସ୍. ମାମଲା ସଂଖ୍ୟା-୫୪/୨୦୧୬ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ସି. ଟି.ସଂଖ୍ୟା-୧୧୮୯/୨୦୧୬ ସହିତ ଜଡ଼ିତ ଜି. ଆର୍. ମାମଲା ସଂଖ୍ୟା-୩୦୦/୨୦୧୬ରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ; ଆବେଦନ ଦୌରା ବିଚାରଣ ସଂଖ୍ୟା-୦୪ /୨୦୧୭ ରେ ରାଇରଂଗପୁରର ବିଜ୍ଞ ଅତିରିକ୍ତ ଦୌରା ନ୍ୟାୟାଧୀଶଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପାରିତ ହୋଇଥିବା ତା ୨୨.୦୨.୨୦୨୧ ରିଖର ଦୋଷୀ ସାବ୍ୟସ୍ତ ରାୟ ଏବଂ ଦଣ୍ଡାଦେଶର ଆଦେଶ ବିରୁଦ୍ଧରେ ନିର୍ଦ୍ଦେଶିତ, ଏହି ସାଧାରଣ ରାୟ ଦ୍ୱାରା ସେମାନଙ୍କର ସମାଧାନ ପାଇଁ ଏକାଠି ଶୁଣାଯାଇଥିଲା । ଆବେଦନକାରୀ (ଅଭିଯୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତି)ମାନଙ୍କୁ ଭାରତୀୟ ଦଣ୍ଡ ସଂହିତା ୧୮୬୦(ସଂକ୍ଷେପରେ, 'ଆଇପିସି')ର ଧାରା-୩୦୨/୨୦୧/୩୪ ଅନୁଯାୟୀ ଏହି ଅପରାଧ ପାଇଁ ଦୋଷୀ ସାବ୍ୟସ୍ତ କରା ଯାଇଛି । ତଦନୁସାରେ, ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କୁ ଆଜୀବନ କାରାଦଣ୍ଡ ସହିତ ଟ ୧୦,୦୦୦/-(ଦଶ ହଜାର ଟଙ୍କା) ଜୋରିମାନା ଦେବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦିଆଯାଇଛି , ଜୋରିମାନା ଅନାଦେୟ ଆଇପିସିର ଧାରା ୩୦୨ ଅନୁଯାୟୀ ଅପରାଧ ପାଇଁ ଛଅ ମାସ କଠୋର କାରାବାସ ଭୋଗିବାକୁ ଓ ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କୁ ପାଞ୍ଚ ବର୍ଷ ପାଇଁ କଠୋର କାରାବାସ ସହ ୨,୦୦୦/- (ଦୁଇ ହଜାର ଟଙ୍କା) ଜୋରିମାନା ମଧ ଦଣ୍ଡାଦେଶ ଦିଆଯାଇଛି ଜୋରିମାନା ଅନାଦେୟ ଆଇପିସିର ଧାରା ୨୦୧ ଅନୁଯାୟୀ ଅପରାଧ ପାଇଁ ଦୁଇ ମାସ ପାଇଁ କଠୋର କାରାବାସ ଭୋଗିବାକୁ ସର୍ତ୍ତ ରଖାଯାଇଛି ଯେ ମୂଳ ଦଣ୍ଡ ଏକାସାଙ୍ଗରେ ଚାଲିବ ।

୨ . ତା.୦୪.୦୭.୨୦୧୬ରିଖରେ, ମୟୁରଭଞ୍ଜ ଜିଲ୍ଲାର ବିସୋଇ ଥାନା ଅଧୀନରେ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ନିର୍ବାହ କରୁଥିବା ଜଣେ ଗ୍ରାମରକ୍ଷୀ ଯୋଗେଶ୍ୱର ପାତ୍ର, ବୁଢିଖମାରି ଗାଁର କିଛି ଗ୍ରାମବାସୀଙ୍କଠାରୁ ସୂଚନା ପାଇଥିଲେ ଯେ ଜୁଡ଼ିଆ ନାଳ (କ୍ଷୁଦ୍ର ନଦୀ) ରେ ଏକ ମୃତଦେହ ପଡ଼ି ରହିଛି । ଏଭଳି ସୂଚନା ପାଇବା ପରେ ଗ୍ରାମବାସୀଙ୍କ ସହ ଗ୍ରାମରକ୍ଷୀ (ପି. ଡବ୍ଲ୍ୟୁ . ୨୧) ଘଟଣାସ୍ଥଳକୁ ଧାଇଁ ଆସିଥିଲେ ଏବଂ ତଳ ମୁହାଁ ହୋଇ ଏକ ଗାମୁଛା ସହିତ ମୁହଁ ବନ୍ଧା ହୋଇ ଭୂମିରେ ପଡ଼ିଥିବା ଏକ ମୃତଦେହ ଦେଖିଥିଲେ । ବେକରେ ମଧ ଗୁରୁତର ଆଘାତ ଲାଗିଥିବା ଦେଖିବାକୁ ମିଳିଥିଲା । ମୃତ

ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ କିଛି ଅଜ୍ଞାତ ଅପରାଧୀ ହତ୍ୟା କରି ମୃତଦେହକୁ ସେହି ଜୁଡ଼ିଆ ନାଳ, ଯାହା ଏକ ନିର୍ଜନ ସ୍ଥାନ ଭିତରକୁ ଫିଙ୍ଗି ଦେଇଥାଇପାରନ୍ତି ଜାଣି, ସେହି ପରିପ୍ରେକ୍ଷୀରେ ଗ୍ରାମରକ୍ଷୀ (ସୂଚନାଦାତା -ପି. ଡବ୍ଲ୍ୟୁ . ୨୧) ଦ୍ୱାରା ବିସୋଇ ଥାନା ଭାରପ୍ରାପ୍ତ ଅଧିକାରୀ(ଓ.ଆଇ.ସି.) ଙ୍କ ନିକଟରେ ଏକ ଲିଖିତ ଅଭିଲେଖ ଦାଖଲ କରାଯାଇଥିଲା । ଏହାକୁ ଏଫ୍. ଆଇ. ଆର୍.(ଅନୁଲଗ୍ନକ .୮) ଭାବେ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଆଇଥିଲା । ଏବଂ ମାମଲା ପଞ୍ଜିକରଣ ପରେ, ଓ.ଆଇ.ସି.(ପି. ଡବ୍ଲ୍ୟୁ.୨୩) ଅନୁସନ୍ଧାନ ଆରମ୍ଭ କରିଥିଲେ ।

ତଦନ୍ତ ସମୟରେ, ଅନୁସନ୍ଧାନ ଅଧିକାରୀ (ପି. ଡବ୍ଲ୍ୟୁ .୨୩) ସୂଚନାଦାତା (ପି . ଡବ୍ଲ୍ୟୁ .୨୧) ଙ୍କୁ ଯାଞ୍ଚ କରିଥିଲେ ଏବଂ ପରେ ଘଟଣାସ୍ଥଳ ପରିଦର୍ଶନ କରିଥିଲେ । ସେ ସାକ୍ଷୀମାନଙ୍କ ଉପସ୍ଥିତିରେ ସରଜମିନ ନକ୍ସା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିଥିଲେ ଏବଂ ଅନ୍ୟ କେତେଜଣ ସାକ୍ଷୀଙ୍କୁ ଯାଞ୍ଚ କରିଥିଲେ । ସାକ୍ଷୀମାନଙ୍କ ଉପସ୍ଥିତିରେ ମୃତଦେହ ଉପରେ ଅପମୃତ୍ୟୁ ତଦନ୍ତ କରିବା ପରେ ସେ ବିବୃତି (ଅନୁଲଗ୍ନକ. ୧) ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିଥିଲେ । ଏହାପରେ ସେ ଅନୁରୋଧ ଜାରି କରି ମୃତଦେହକୁ ଶବ ବ୍ୟବଚ୍ଛେଦ ପାଇଁ ପଠାଇଥିଲେ । ମୃତକ ଏବଂ ପରେ ଅଭିଯୁକ୍ତ ଜିତ୍ରାଇଙ୍କ ପରିଧାନ ପୋଷାକ ଯଥାକ୍ରମେ ଜବତ ତାଲିକା ଅନୁଲଗ୍ନକ .୧୪ ଏବଂ ଅନୁଲଗ୍ନକ.୧୩ ଅଧୀନରେ ଜବତ କରାଯାଇଥିଲା । ଗିରଫ ହୋଇଥିବା ଅଭିଯୁକ୍ତମାନେ କହିଥିଲେ ଯେ ସେମାନେ ବୁଡ଼ିଆ ଏବଂ ରକ୍ତ ଦାଗ ଥିବା ମଶାରି (ଏମ .ଓ. -I ଏବଂ ଏମ .ଓ.-II)କୁ ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସ୍ଥାନ (ଗୁଡ଼ିକ) ରେ ରଖିଛନ୍ତି ଏବଂ ପ୍ରକାଶ କରିଥିଲେ ଯେ ଯଦି ସେହି ସ୍ଥାନକୁ ନିଆଯାଏ ତେବେ ସେମାନେ ଏହାକୁ ଉଦ୍ଧାର କରିବେ । ଆଇ. ଓ. (ପି.ଡବ୍ଲ୍ୟୁ.୨୩) ସେମାନଙ୍କ ବିବୃତି ଅଭିଲେଖ କରିଛନ୍ତି ଏବଂ ଏହି ବିବୃତି ଅନୁଯାୟୀ, ପି.ଡବ୍ଲ୍ୟୁ.୨୩ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ ସେମାନେ ରଖିଥିବା ସ୍ଥାନରୁ ରକ୍ତ ଦାଗଯୁକ୍ତ ମଶାରି ଏବଂ ବୁଡ଼ିଆ ଉଦ୍ଧାର କରିବାରେ ନେତୃତ୍ୱ ନେଇଥିଲେ ଏବଂ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଜବତ ତାଲିକା (ଅନୁଲଗ୍ନକ.୭) ଅଧୀନରେ ଜବତ କରାଯାଇଥିଲା । ତା୦୯.୧୦.୨୦୧୬ରିଖରେ, ଥାନା ଭାର ପ୍ରାପ୍ତ ଅଧିକାରୀ (ଆଇ .ଆଇ .ସି.) (ପି.ଡବ୍ଲ୍ୟୁ .୨୪)ପ୍ରଥମେ ଆଇ. ଓ . (ପି.ଡବ୍ଲ୍ୟୁ.୨୩)ଙ୍କ ଠାରୁ ତଦନ୍ତ ଭାର ନେଇଥିଲେ । କିଛି ଦିନ ଧରି ତଦନ୍ତ ଜାରି ରଖିବା ଏବଂ ନ୍ୟାୟାଳୟ ମାଧ୍ୟମରେ ରାସାୟନିକ ପରୀକ୍ଷା ପାଇଁ ଅପରାଧିକ ସାମଗ୍ରୀଗୁଡ଼ିକ ପଠାଇବା ପରେ ଏବଂ ବିବୃତି ପାଇବା ପରେ, ଦ୍ୱିତୀୟ ଆଇ.ଓ.(ପି.ଡବ୍ଲ୍ୟୁ.୨୪) ତା୩୧.୧୦.୨୦୧୬ରିଖ ରେ ଚୂଡ଼ାନ୍ତ ଫର୍ମ ଦାଖଲ କରି ଅଭିଯୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କୁ ଆଇପିସିର ଧାରା ୩୦୨/୨୦୧/୩୪ ଅନୁଯାୟୀ ଅପରାଧିକ କର୍ମ ପାଇଁ , ବିଚାରର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେବାକୁ ଆରୋପ କରିଥିଲେ ।

୩ .   ଉପରୋକ୍ତ ଭାବେ ଚୂଡ଼ାନ୍ତ ଫର୍ମ ପ୍ରାପ୍ତ ହେବା ପରେ, ବିଜ୍ଞ ଏସ.ଡ଼ି .ଜେ.ଏମ୍ , ରାଇରଙ୍ଗପୁର ଉକ୍ତ ଅପରାଧଗୁଡ଼ିକର ସଂଜ୍ଞାନ ନେଇଥିଲେ ଏବଂ ଔପଚାରିକତା ପାଳନ କରିବା ପରେ, ମାମଲାଟିକୁ ଦୌରା ନ୍ୟାୟାଳୟକୁ ହସ୍ତାନ୍ତର କରିଥିଲେ । ଏହିପରି ଏହି ଅଭିଯୁକ୍ତମାନଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଉପରୋକ୍ତ ଅପରାଧ ପାଇଁ ଅଭିଯୋଗ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରି ବିଚାର ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିଲା ।

୪ .   ଅଭିଯୋଗ ପକ୍ଷ, ବିଚାର ସମୟରେ, ମୋଟ ଚବିଶ (୨୪)ଜଣ ସାକ୍ଷୀଙ୍କୁ ପରୀକ୍ଷା କରିଛନ୍ତି । ଯେପରି ପୂର୍ବରୁ କୁହାଯାଇଛି, ସୂଚନାଦାତା ପି.ଡବ୍ଲ୍ୟୁ.୨୧, ଯିଏ ଏଫ୍. ଆଇ. ଆର୍. ଦାଖଲ କରିଥିଲେ (ଅନୁଲଗ୍ନକ.୮) । ସ୍ୱାଧୀନ ସାକ୍ଷୀମାନେ ହେଉଛନ୍ତି ପି.ଡବ୍ଲ୍ୟୁ. ୧ , ପି.ଡବ୍ଲ୍ୟୁ. ୨ , ପି.ଡବ୍ଲ୍ୟୁ ୩ , ପି.ଡବ୍ଲ୍ୟୁ.୭ ,ପି.ଡବ୍ଲ୍ୟୁ.୯,ପି.ଡବ୍ଲ୍ୟୁ.୧୦,ପି.ଡବ୍ଲ୍ୟୁ.୧୧, ପି.ଡବ୍ଲ୍ୟୁ.୧୪,ପି.ଡବ୍ଲ୍ୟୁ.୧୫ ଏବଂ ପି.ଡବ୍ଲ୍ୟୁ.୧୯। ଅନ୍ୟ ସାକ୍ଷୀମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ, ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ହେଉଛନ୍ତି ପି.ଡବ୍ଲ୍ୟୁ.୧୬ ଏବଂ ପି.ଡବ୍ଲ୍ୟୁ.୧୭ କାରଣ ସେମାନେ ଅଭିଯୁକ୍ତଙ୍କ ଅନୁରୋଧରେ ବୁଡ଼ିଆ ଏବଂ ରକ୍ତ ଦାଗଯୁକ୍ତ ମଶାରି ଜବତ ହେବାର ସାକ୍ଷୀ । ମୃତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଶବ ବ୍ୟବଚ୍ଛେଦ କରିଥିବା ଡାକ୍ତରଙ୍କୁ ପି.ଡବ୍ଲ୍ୟୁ.୨୨ ଭାବରେ ପରୀକ୍ଷା କରାଯାଇଥିବାବେଳେ ପି.ଡବ୍ଲ୍ୟୁ.୨୩ ଏବଂ ପି.ଡବ୍ଲ୍ୟୁ.୨୪ ହେଉଛନ୍ତି ଦୁଇ ଆଇ. ଓ ।

ସାକ୍ଷୀମାନଙ୍କୁ ପରୀକ୍ଷା କରି ପ୍ରମାଣର ନିୟାମକ ନେବା ବ୍ୟତୀତ , ଅଭିଯୋଗ ପକ୍ଷ ଅନେକ ଦସ୍ତାବିଜ ପ୍ରମାଣ କରିଛି ଯାହା ପ୍ରମାଣରେ ସ୍ୱୀକାର କରାଯାଇଛି ଏବଂ ଅନୁଲଗ୍ନକ.୧ରୁ ଅନୁଲଗ୍ନକ.୧୬ରେ ଚିହ୍ନିତ ହୋଇଛି । ସେଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ହେଉଛି ଏଫ୍.ଆଇ.ଆର୍.(ଅନୁଲଗ୍ନକ.୮), ଅପମୃତ୍ୟୁ ବିବୃତି (ଅନୁଲଗ୍ନକ.୧), ଶବ ବ୍ୟବଚ୍ଛେଦ ପରୀକ୍ଷା ବିବୃତି (ଅନୁଲଗ୍ନକ.୯) । ଆହୁରି ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଦସ୍ତାବିଜ ସାକ୍ଷ୍ୟ ହେଉଛି ପି.ଡବ୍ଲ୍ୟୁ.୨୩ ଦ୍ୱାରା ଅଭିଲେଖ ହୋଇଥିବା ଅଭିଯୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ତଥାକଥିତ ବିବୃତି ଯାହା ପ୍ରମାଣରେ ସ୍ୱୀକାର କରାଯାଇଛି ଏବଂ ଅନୁଲଗ୍ନକ.୪ ଏବଂ ଅନୁଲଗ୍ନକ.୫ ଚିହ୍ନିତ ହୋଇଛି ଏବଂ ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ଜବତ ତାଲିକା ଯାହା ଉପସ୍ଥାପନ କରିବାକୁ ଥିବା ସାମଗ୍ରୀର ଜବତକୁ ଦର୍ଶାଉଛି । ବିଚାରରେ, ଅନୁସନ୍ଧାନ ସମୟରେ ଜବତ ହୋଇଥିବା ବୁଡ଼ିଆ ଏବଂ ରକ୍ତ ଦାଗଯୁକ୍ତ ମଶାରି (ଏମ୍ .ଓ.-I ଏବଂ ଏମ୍ .ଓ.-II) ଭୌତିକ ବସ୍ତୁ ଭାବରେ ଉପସ୍ଥାପିତ ହୋଇଥିଲା ।

ପ୍ରତିବାଦୀର ଆଳ ହେଉଛି ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରତ୍ୟାଖାନ ଏବଂ ମିଥ୍ୟା ନିହିତାର୍ଥ । ଯାହାହେଉ, ଏ ସଂକ୍ରାନ୍ତରେ ସୁଯୋଗ ପ୍ରଦାନ କରାଯିବା ସତ୍ତ୍ୱେ ଅଭିଯୁକ୍ତମାନଙ୍କ ତରଫରୁ କୌଣସି ମୌଖିକ କିମ୍ବା ଲିଖିତ ସାକ୍ଷ୍ୟ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇନାହିଁ ।

୫. ଅଭିଯୋଗ ପକ୍ଷ ଦ୍ୱାରା ଦର୍ଶାଯାଇଥିବା ପ୍ରମାଣକୁ ଅନୁଧ୍ୟାନ କରି ବିଚାର କରୁଥିବା ନ୍ୟାୟାଳୟ ପ୍ରଥମେ କହିଥିଲେ ଯେ ନାରାୟଣଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁ ନରହତ୍ୟା ପ୍ରକୃତିର, ଅଭିଯୋଗ ପକ୍ଷ ସ୍ୱଷ୍ଟ, ଅକାଟ୍ୟ ଏବଂ ଗ୍ରହଣୀୟ ପ୍ରମାଣ ମାଧ୍ୟମରେ ଅଭିଯୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଅଭିଯୋଗ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିଛି, ଯାହା ପ୍ରତ୍ୟେକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଶୃଙ୍ଖଳାକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କରିବାରେ ଅଭିଯୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଦୋଷ ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଅନୁମାନ ଛାଡ଼ି ନାହିଁ ।ତଦନୁସାରେ, ଅଭିଯୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ଜାଣିଶୁଣି ନାରାୟଣଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁର କାରଣ ହୋଇଥିବାରୁ ଦୋଷୀ ସାବ୍ୟସ୍ତ ହୋଇଛନ୍ତି ଏବଂ ପୂର୍ବରୁ ଦର୍ଶାଯାଇଥିବା ଅନୁଯାୟୀ ସେମାନଙ୍କୁ ଦଣ୍ଡାଦେଶ ଦିଆଯାଇଛି ।

୬ . ଆବେଦନକାରୀ (ଅଭିଯୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତି)ଙ୍କ ପାଇଁ ବିଜ୍ଞ ଓକିଲମାନେ ନାରାୟଣଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁର ପ୍ରକୃତିକୁ ନରହତ୍ୟା ବୋଲି ବିବାଦ କରି ନଥିଲେ । ତେବେ,ସେ ନିବେଦନ କରିଛନ୍ତି ଯେ ପ୍ରମାଣ ଦୁଇଟି ପରିସ୍ଥିତି ଉପରେ ନିର୍ଭର କରେ, ଯାହାକି ଅଭିଯୋଗ ପକ୍ଷ ଅନୁଯାୟୀ, ଦୋଷାରୋପକାରୀ ଅଟେ, ଯୋଡ଼ିଦେବା ପରେ ଅଭିଯୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଅପରାଧ ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ ସମସ୍ତ ଅନୁମାନକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ରୂପେ ଖଣ୍ଡନ କରି ଘଟଣାର ଶୃଙ୍ଖଳାକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କରିଥାଏ ବୋଲି କୁହାଯାଏ, ସଠିକ ଭାବରେ ତର୍ଜମା କରାଯାଇ ନାହିଁ ଏବଂ ଯେତେବେଳେ ସେମାନଙ୍କ ସରଳ ପଠନରେ ଏହିପରି ପ୍ରମାଣ ଯେଉଁ ପରିସ୍ଥିତିକୁ ସମର୍ଥନ କରେ ତାହା ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରେ ନାହିଁ ଯାହା ସେମାନଙ୍କୁ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଛି, ବିଚାର କରୁଥିବା ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା ଅଭିଯୁକ୍ତମାନଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଅପରାଧର ଅନୁସନ୍ଧାନର ଫଳ ସମାଲୋଚ୍ୟ ଅଟେ । ସେ ଆହୁରି ମଧ୍ୟ ନିବେଦନ କରନ୍ତି ଯେ ଶେଷ ଥର ଦେଖାଯାଇଥିବା ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଅନୁସାରେ, ସାକ୍ଷୀମାନଙ୍କ ପ୍ରମାଣ ପରସ୍ପର ସହିତ ଭିନ୍ନ ଅଟେ ଏବଂ ଶେଷ ଥର ଦେଖାଯାଇଥିବା ଏବଂ ମୃତ୍ୟୁ ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ବ୍ୟବଧାନ ପ୍ରାୟ ତିନି ଦିନ ଅଟେ, ଏହି ତଥ୍ୟକୁ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ କରିବା ପାଇଁ ଆବଶ୍ୟକ ପ୍ରମାଣ ଯେ ମୃତକ ଏବଂ ଅଭିଯୁକ୍ତଙ୍କୁ ଶେଷଥର ପାଇଁ ସମୟ ବ୍ୟବଧାନରେ ଦେଖିବାକୁ ମିଳିବା ଅପରାଧିକ ପରିସ୍ଥିତି ଅତ୍ୟନ୍ତ ଅଭାବପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଟେ, ତେଣୁ ସେ ନିବେଦନ କରିଥିଲେ ଯେ ଉକ୍ତ ପରିସ୍ଥିତି ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ ସନ୍ଦେହ ବାହାରେ ଅଭିଯୋଗକାରୀ ଦ୍ୱାରା ସ୍ଥାପିତ ହୋଇନାହିଁ ଏବଂ ଯେତେବେଳେ ଅଭିଯୁକ୍ତଙ୍କ ଅନୁରୋଧରେ ସେହି ବୁଢ଼ିଆ ଏବଂ ରକ୍ତ ଦାଗଯୁକ୍ତ ମଶାରିର ତଥାକଥିତ ଜବତ ସ୍ୱଷ୍ଟ, ଦୃଢ଼ ଏବଂ ଗ୍ରହଣୀୟ ପ୍ରମାଣ ମାଧ୍ୟମରେ ପ୍ରମାଣିତ ହୋଇନାହିଁ, ଅଭିଯୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ନିର୍ଦ୍ଦୋଷରେ ଖଲାସ ହେବାର ହକଦାର ।

୭. ଆଇପିସିର ଧାରା ୩୦୨/୨୦୧/୩୪ ଅନୁଯାୟୀ ଏହି ଅଭିଯୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କୁ ଅପରାଧ ପାଇଁ ଦାୟୀକରି ବିଚାର କରୁଥିବା ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଉଲ୍ଲେଖିତ ନିର୍ଣ୍ଣୟ ଉତ୍ତରଦାତା-ରାଜ୍ୟ ପାଇଁ

ବିଜ୍ଞ ଓକିଲ ସମର୍ଥନ କରିଛନ୍ତି । ସେ ଦର୍ଶାଇଛନ୍ତି ଯେ ସଂଖ୍ୟାଧିକ ସାକ୍ଷୀ ଯେତେବେଳେ କ୍ରମାଗତ ଭାବରେ କହିଛନ୍ତି ଯେ ଅଭିଯୁକ୍ତ ଦୁର୍ଗାଙ୍କ ସହ ଯିବା ପରେ ମୃତକ ଫେରି ନଥିଲେ ଏବଂ କିଛି ଦିନ ପରେ ତାଙ୍କ ମୃତଦେହ ଉଦ୍ଧାର କରାଯାଇଥିଲା, ଯେହେତୁ ଅଭିଯୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ କ 'ଣ ଘଟିଲା ସେ ବିଷୟରେ କୌଣସି ବ୍ୟାଖ୍ୟା ଦେଇ ନାହାଁନ୍ତି, ବିଚାର କରୁଥିବା ନ୍ୟାୟାଳୟଏହାକୁ ସବୁଠାରୁ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଅପରାଧିକ ପରିସ୍ଥିତି ଭାବରେ ଗ୍ରହଣ କରିଛନ୍ତି । ସେ ଆହୁରି ମଧ୍ୟ ଦର୍ଶାଇଥିଲେ ଯେ ପ୍ରମାଣିତ ତଥ୍ୟ ହେଉଛି ଯେ ଅଭିଯୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କ ଅନୁରୋଧ କ୍ରମେ ବୁଢ଼ିଆ (ଏମ୍. ଓ. I) ଏବଂ ମଶାରି (ଏମ୍. ଓ. II) ଉଦ୍ଧାରର ପ୍ରମାଣ ସହିତ ମୃତ ବ୍ୟକ୍ତି ଏବଂ ଅଭିଯୁକ୍ତମାନଙ୍କୁ ପରସ୍ପରର ସଙ୍ଗରେ ଶେଷ ଥର ପାଇଁ ଦେଖିବାକୁ ମିଳିଥିଲା ଏବଂ ଯେହେତୁ ଏହା ଡାକ୍ତରୀ ପ୍ରମାଣ ଯେ ସେହି ବୁଢ଼ିଆ (ଏମ୍. ଓ. I) ସହିତ ନାରାୟଣଙ୍କ ଶବ ଉପରେ ଦେଖାଯାଇଥିବା ଆଘାତ ସମ୍ଭବ ଥିଲା, ତେଣୁ ବିଚାର କରୁଥିବା ନ୍ୟାୟାଳୟ ଅଭିଯୁକ୍ତମାନଙ୍କୁ ଦୋଷୀ ସାବ୍ୟସ୍ତ କରିବାରେ କୌଣସି ଭୁଲ କରିନଥିଲେ କାରଣ ସେମାନେ ଜାଣିଶୁଣି ନାରାୟଣଙ୍କ ହତ୍ୟା କରିଥିଲେ ।

୮. ଉପସ୍ଥାପିତ କରାଯାଇଥିବା ନିବେଦନ ଗୁଡ଼ିକୁ ଧ୍ୟାନରେ ରଖି, ଆମେ ବିଚାର କରୁଥିବା ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା ପାରିତ ବିବାଦୀୟ ରାୟକୁ ଯତ୍ନର ସହ ଅନୁଧ୍ୟାନ କରିଛୁ । ଆମେ ମଧ୍ୟ ସମସ୍ତ ଅଭିଯୋଗ ପକ୍ଷର ସାକ୍ଷୀ (ପି .ଡବ୍ଲ୍ୟୁସ୍.୧ରୁ୨୪) ମାନଙ୍କ ସାକ୍ଷ୍ୟ ମାଧ୍ୟମରେ ବ୍ୟାପକ ଭାବରେ ଅଧ୍ୟୟନ କରିଛୁ ଏବଂ ଅଭିଯୋଗ ପକ୍ଷ ତରଫରୁ ପ୍ରମାଣ ଓ ଚିହ୍ନିତ ପ୍ରଦର୍ଶନୀରେ ଗ୍ରହଣ କରାଯାଇଥିବା ଦସ୍ତାବିଜଗୁଡିକୁ (ଅନୁଲଗ୍ନକ.୧ରୁ ଅନୁଲଗ୍ନକ.୧୬) ଅନୁଧ୍ୟାନ କରିଛୁ ।

୯. ପିଟର ମର୍ଫିଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରାଯାଇଥିବା ପରିସ୍ଥିତିଗତ ପ୍ରମାଣ ଯେଉଁଥିରୁ ଆଶାନୁରୂପ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ନିଆଯାଇପାରେ, ଯାହା ତଥ୍ୟ ନ୍ୟାୟାଧିକରଣକୁ କେବଳ ଉପସ୍ଥାପିତ ପ୍ରମାଣକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବା ନୁହେଁ, ବରଂ ତା 'ପରେ ସେଥିରୁ ଏକ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ନେବା ଆବଶ୍ୟକ ଅଟେ । ଭାରତରେ ପରିସ୍ଥିତିଗତ ପ୍ରମାଣ ଶବ୍ଦଟି ଶ୍ରୀ ଜେମ୍ସ ଷ୍ଟିଫେନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଥମ ଥର ପାଇଁ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇଥିଲା ଯେଉଁଥିରେ କୁହାଯାଇଥିଲା ଯେ ଏହି ତଥ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ଅନ୍ୟ ତଥ୍ୟ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରେ ଏବଂ ଯଦି ଏହା ପ୍ରମାଣିତ ହୁଏ ଯେ ଅନ୍ୟ ତଥ୍ୟଟି ଥିଲା ତାହାଲେ ଏହି ତଥ୍ୟ ଥିଲା । ଏହାର ଅର୍ଥ ହେଉଛି ଯେ ପ୍ରାକ୍ ବିଦ୍ୟମାନ ଥିବା ତଥ୍ୟ ଉପରେ ଆଧାର କରି ବିଚାରବନ୍ତ ବିଜ୍ଞ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଅନୁଯାୟୀ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ନିଆଯାଏ । ତେଣୁ ପ୍ରତ୍ୟେକ ପ୍ରମାଣ ଅଭିଯୁକ୍ତର ନିର୍ଦ୍ଦୋଷତାକୁ ଅସ୍ୱୀକାର ନକରିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପରିସ୍ଥିତିଗତ ପ୍ରମାଣ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଦୋଷ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରେ ନାହିଁ । ମାମଲାର ତଥ୍ୟ ଏବଂ ପରିସ୍ଥିତିର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଶୃଙ୍ଖଳା ଏତେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହେବା ଉଚିତ ଯେ ସେଥିରୁ ମୁଖ୍ୟ ତଥ୍ୟର

ଅସ୍ତିତ୍ୱ ବୈଧ ଭାବରେ ଜଣାପଡୁଥିବ କିମ୍ବା ଅନୁମାନ କରାଯାଇପାରିବ ଏବଂ ପରିସ୍ଥିତିଗତ ପ୍ରମାଣ ଆଧାରରେ ଦୋଷୀ ସାବ୍ୟସ୍ତ ହେବାବେଳେ ଅଭିଯୁକ୍ତର ଅପରାଧ ବିଷୟରେ ନ୍ୟାୟାଳୟର ମନରେ କୌଣସି ସନ୍ଦେହ କିମ୍ବା ଅନୁମାନ ରହିବ ନାହିଁ।

'ପରିସ୍ଥିତିଗତ ପ୍ରମାଣ' ଶବ୍ଦଟି ସିଧାସଳଖ ପ୍ରମାଣ ଅଧିନିୟମରେ ଅନୁସରଣ କରାଯାଇ ନାହିଁ । ତେବେ, ଅଧିନିୟମର ଧାରା-୩ ରେ, 'ପ୍ରମାଣିତ' ଶବ୍ଦର ସଂଜ୍ଞାରେ କୁହାଯାଇଛି ଯେ ଯଦି କୌଣସି ତଥ୍ୟର ଅସ୍ତିତ୍ୱ ଏତେ ସମ୍ଭାବ୍ୟ ଅଟେ, ଯାହା ଜଣେ ବିବେକୀ ବ୍ୟକ୍ତି ବିଶ୍ୱାସ କରିବେ ଯେ ତାହା ଅସ୍ତିତ୍ୱରେ ଅଛି, ତେବେ ତାହା ପ୍ରମାଣିତ ବୋଲି ବିବେଚନା କରାଯାଏ । ଏହା ସୂଚିତ କରେ ଯେ ପରିସ୍ଥିତିଗତ ପ୍ରମାଣର ଗ୍ରହଣୀୟତା ଯାହା ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ ଅନୁମାନ ଉପରେ ଆଧାରିତ, ଯେ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ସାକ୍ଷ୍ୟ ଏବଂ ପରିସ୍ଥିତିଗତ ପ୍ରମାଣ ସମାନ ଅଟେ ଯଦି ସାମୂହିକ ଭାବରେ ଘଟିଥିବା ଘଟଣାଗୁଡ଼ିକର ସମଗ୍ର ଶୃଙ୍ଖଳ ଅଭିଯୁକ୍ତଙ୍କ ଦୋଷକୁ ଅନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଭାବରେ ସୂଚିତ କରେ । କିନ୍ତୁ ଯଦି ସନ୍ଦେହ ହୁଏ ଯେ ଅଭିଯୁକ୍ତ ନିର୍ଦ୍ଦୋଷ ଏବଂ ଘଟଣାର ଶୃଙ୍ଖଳା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ନୁହେଁ, ତେବେ ସନ୍ଦେହର ଲାଭ ଅଭିଯୁକ୍ତ ସପକ୍ଷରେ ଯାଏ ।

୧୦. *ସୁଦାମା ପାଣ୍ଡେ ବନାମ ବିହାର ରାଜ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ; (୨୦୦୨) ୧ ଏସ୍. ସି. ସି. ୬୭୯*, ପରିସ୍ଥିତିଗତ ପ୍ରମାଣ ସହାୟତାରେ ମାମଲାଟି ପ୍ରମାଣିତ ହୋଇଛି ବୋଲି ଧରି ରଖିବା ପାଇଁ ନିମ୍ନଲିଖିତ ବିଷୟଗୁଡ଼ିକୁ ଧ୍ୟାନରେ ରଖିବା ପାଇଁ କୁହାଯାଇଛି ।

(କ) ଯେଉଁ ପରିସ୍ଥିତିଗୁଡ଼ିକରୁ ଏହି ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ନିଆଯାଇଥିଲା, ସେଗୁଡ଼ିକର ଅସ୍ତିତ୍ୱ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବେ ପ୍ରମାଣିତ ହେବା ଉଚିତ;

(ଖ) ପ୍ରମାଣିତ ହୋଇଥିବା ସମସ୍ତ ତଥ୍ୟ ଅଭିଯୁକ୍ତର ଦୋଷର ଅନୁମାନକୁ ସମର୍ଥନକରେ;

(ଗ) ପରିସ୍ଥିତିର ଶୃଙ୍ଖଳା ଭଲ ଭାବରେ ସଂଯୁକ୍ତ ହେବା ଉଚିତ ଏବଂ ଏହିପରି ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହେବା ଉଚିତ ଯାହା ଦ୍ୱାରା ଏହା ନିର୍ଣ୍ଣାୟକ ହେବ; ଏବଂ

(ଘ) ଅଭିଯୁକ୍ତ ନିର୍ଦ୍ଦୋଷ ହେବାର ସମସ୍ତ ସମ୍ଭାବନାକୁ ପରିସ୍ଥିତି ଦୂର କରିବା ଉଚିତ ।

୧୧. ମତବାଦ ସିଦ୍ଧାନ୍ତରେ ଶେଷ ଥର ପାଇଁ ଦେଖାଯାଇଥିବା ବିଷୟକୁ ଆସିଲେ, ଏହା ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇପାରେ ଯେ ଏହି ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ସମ୍ଭାବ୍ୟ, କାରଣ ଏବଂ ସଂଯୋଗର ନୀତି ଉପରେ ଆଧାରିତ,

କାରଣ କୌଣସି ତଥ୍ୟ ବିଦ୍ୟମାନ ନାହିଁ କିମ୍ବା ପୃଥକ ଭାବରେ ଘଟିଛି । ମୂଳତଃ, ଏହାର ଅର୍ଥ ହେଉଛି ଯେ ଯଦି କୌଣସି ଘଟଣା ଘଟିଥାଏ, ତେବେ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଘଟଣା ମଧ୍ୟ ଘଟିଥାଏ, ଯାହା ପ୍ରମୁଖ ଘଟଣାର ସମ୍ଭାବ୍ୟ ପରିଣାମ କିମ୍ବା ଏହା ସହିତ ପୂର୍ବବର୍ତ୍ତୀ କିମ୍ବା ଅଗ୍ରଦର୍ଶୀ ଭାବରେ ଜଡ଼ିତ । ଜଣେ ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ ବିଜ୍ଞ ବ୍ୟକ୍ତି କିପରି ବିନ୍ଦୁଗୁଡ଼ିକୁ ସଂଯୋଗ କରିବେ ତାହା ଉପରେ ନିର୍ଭର କରି ଏହି ଅନୁମାନଗୁଡିକ କିମ୍ବା ପ୍ରାକ୍ ଧାରଣାଗୁଡ଼ିକ ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ ଭାବରେ ଅଙ୍କିତ ହୋଇଛି । ଭାରତୀୟ ପ୍ରମାଣ ଅଧିନିୟମର ଧାରା-୭ ସହିତ ଜଡ଼ିତ ଯାହାକୁ 'ପ୍ରେରଣାତ୍ମକ ଯୁକ୍ତିର ସିଦ୍ଧାନ୍ତ' କୁହାଯାଏ । ଏଥିରେ କୁହାଯାଇଛି ଯେ ଯଦି ଘଟଣାର କାରଣ କିମ୍ବା ପ୍ରଭାବ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ କୌଣସି ତଥ୍ୟ ସେହି ପରିସ୍ଥିତି ଆଡ଼କୁ ନେଇଯାଏ ଯେଉଁଥିରେ ସେହି ଘଟଣାଟି ଘଟିଥିଲା କିମ୍ବା ଏହା ସେହି ଘଟଣା ଘଟିବା ସମୟରେ ଏକ ସୁଯୋଗ ପ୍ରଦାନ କରେ, ତେବେ ସେହି ତଥ୍ୟ ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ହେବ ଏବଂ ଶେଷଦୃଶ୍ୟ ସିଦ୍ଧାନ୍ତରେ ମଧ୍ୟ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ଯିଏ ପୀଡ଼ିତଙ୍କ ସହ ଶେଷ ଥର ପାଇଁ ଉପସ୍ଥିତ ଥିଲେ, ଅପରାଧ କରିବାକୁ ଏକ ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ ସୁଯୋଗ ମିଳିବ ।

୧୨. ପ୍ରମାଣ ଅଧିନିୟମର ଧାରା ୧୧୪ ଅନୁଯାୟୀ ନିଆଯାଇଥିବା ତଥ୍ୟର ଏହି ଅନୁମାନ ଯାହା ଅଧୀନରେ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଅନୁମାନ କରିପାରିବେ ଯେ କିଛି ତଥ୍ୟ ବିଦ୍ୟମାନ ଅଛି, ଯଦି ଅନ୍ୟ କିଛି ତଥ୍ୟ ପ୍ରାକୃତିକ ଘଟଣା, ମାନବ ଆଚରଣ ଏବଂ ସାର୍ବଜନୀନ ଓ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ବ୍ୟବସାୟ ମାମଲାରେ ପ୍ରମାଣିତ ହୁଏ । ଉଦାହରଣ ସ୍ୱରୂପ, ଯଦି ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ତାଙ୍କ ହତ୍ୟା ପୂର୍ବରୁ ଅନ୍ୟ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ସହ ଶେଷ ଥର ପାଇଁ ଦେଖାଯାଉଥିଲେ, ତେବେ ଏହି ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଅନୁଯାୟୀ ଏହା ଅନୁମାନ କରାଯାଇପାରେ ଯେ ଏହିପରି ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ଅନ୍ୟ ଜଣଙ୍କୁ ହତ୍ୟା କରିଥିଲେ କାରଣ ସେହି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ପାଖରେ ଅପରାଧ କରିବାର ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ ପରିସର ଏବଂ ସୁଯୋଗ ଥିଲା । ଯାହା ହେଉନା କାହିଁକି, ଅନୁମାନକୁ ବ୍ୟକ୍ତିର ଦୋଷର ନିର୍ଣ୍ଣାୟକ ପ୍ରମାଣ ଭାବରେ ବିବେଚନା କରାଯାଏ ନାହିଁ ଏବଂ ସେଗୁଡ଼ିକ ଖଣ୍ଡନଯୋଗ୍ୟ । ଏହା କେବଳ ବ୍ୟକ୍ତି ଉପରେ ସେ ନିର୍ଦ୍ଦୋଷ ବୋଲି ପ୍ରମାଣ କରିବାର ଦାୟିତ୍ୱକୁ ସ୍ଥାନାନ୍ତରିତ କରେ ଯାହା ଅପରାଧିକ ଆଇନରେ ଏକ ବ୍ୟତିକ୍ରମ କାରଣ ଅଭିଯୁକ୍ତର ଦୋଷ ପ୍ରମାଣ କରିବାର ଭାର ସର୍ବଦା ଅଭିଯୋଗକାରୀଙ୍କ ଉପରେ ଥାଏ । ଯଦିଓ ଶେଷ ଦୃଶ୍ୟ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଦୋଷ ପ୍ରମାଣ କରିବାର ଦାୟିତ୍ୱର ଅଭିଯୋଜନକୁ ମୁକ୍ତ କରେ ତଥାପି ଏହା ଦୁର୍ବଳ ପ୍ରମାଣ ଏବଂ ଏହାକୁ ଅନ୍ୟ କାରଣ ସହିତ ସମର୍ଥନ କରିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଛି, ଯେପରିକି ମୃତବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ସହ ଶେଷ ଥର ପାଇଁ ଦେଖାଯାଇଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ପାଖରେ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଅଛି କି କିମ୍ବା ସେ ଏପରିକି ଆଘାତ ଦେଇଥାଇପାରନ୍ତି, ଯାହା ମୃତ୍ୟୁର କାରଣ ହୋଇଥିଲା ।

ଯଶୱନ୍ତ ଗିର୍ ବନାମ ପଞ୍ଜାବ ରାଜ୍ୟ ମାମଲାରେ; (୨୦୦୫) ୧୨ ଏସ୍ ସି ସି୪୩୮, ସର୍ବୋଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟଳୟ ଏହା ରାୟ ଦେଇଛନ୍ତି ଯେ ଯଦି ସିଦ୍ଧାନ୍ତକୁ ସମର୍ଥନ କରିବା ପାଇଁ ଅନ୍ୟ ସଂଯୋଗ ଉପସ୍ଥିତ ନଥାଏ, ତେବେ କେବଳ ଏହି ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଉପରେ ଆଧାର କରି ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରିବା ନିରାପଦ ନୁହେଁ ।ଶେଷ ଥର ପାଇଁ ଦେଖାଯାଇଥିବା ତଥ୍ୟକୁ ଅନ୍ୟ ତଥ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ଦ୍ୱାରା ମଧ୍ୟ ଏପରି ଭାବରେ ସମର୍ଥନ କରାଯିବା ଉଚିତ ଯେ ପରିସ୍ଥିତିଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରକୃତରେ ନିର୍ଭୁଲ ଭାବରେ ନିର୍ଣ୍ଣୟକାରୀ ଏବଂ ଚୂଡ଼ାନ୍ତ ଭାବରେ ବ୍ୟକ୍ତିର ଦୋଷ ପ୍ରମାଣିତ କରେ । ତେଣୁ ଏହି ପ୍ରକାରର ମାମଲାର ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେବା ସମୟରେ ନ୍ୟାୟଳୟଙ୍କୁ ସତର୍କ ରହିବାକୁ ପଡ଼ିବ କାରଣ ସୂକ୍ଷ୍ମ ବିବରଣୀ ମଧ୍ୟ ମାମଲାର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଦୃଶ୍ୟପଟକୁ ବଦଳାଇ ଦେଇପାରେ ।

୧୩. ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ପରିସ୍ଥିତିଗତ ପ୍ରମାଣ ଉପରେ ଆଧାର କରି ଏକ ମାମଲା ଅନୁଷ୍ଠିତ ହେବା ପାଇଁ ସ୍ଥିର ହୋଇଥିବା ଆଇନ ସଂଖ୍ୟାଧିକ ସିଦ୍ଧାନ୍ତରେ ବିସ୍ତୃତ ଭାବରେ ଦର୍ଶାଯାଇଛି ଯାହା :-

> (କ) ପ୍ରତ୍ୟେକ ପରିସ୍ଥିତି ଯାହା ଅଭିଯୁକ୍ତର ଦୋଷର କାରଣ ହୋଇଥାଏ, ତାହା ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ ସନ୍ଦେହ ବାହାରେ ଅଭିଯୋଗ ପକ୍ଷ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରମାଣିତ ହେବା ଉଚିତ; ଏବଂ
>
> (ଖ) ସମସ୍ତ ପରିସ୍ଥିତି ଅଭିଯୁକ୍ତର ଦୋଷକୁ ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ଚିତ୍ରିତ କରିବା ଉଚିତ, ଯେଉଁଥିରେ କୌଣସି ଅସଙ୍ଗତି, ସନ୍ଦେହ ନଥାଏ, ଯାହା ଦ୍ୱାରା ଅପରାଧ ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ ଆଧାର ବାହାରେ ଏବଂ ଅର୍ଦ୍ଧ ସମର୍ଥିତ ପରିସ୍ଥିତିରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହୁଏ ।

HIGH COURT
सत्यमेव जयते
ORISSA

୧୪. *ଦିଗମ୍ବର ବୈଷ୍ଣବ ବନାମ ଛତିଶଗଡ଼ ରାଜ୍ୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ:(୨୦୧୯)୪ ଏସ୍ ସି ସି*ରେ କୁହାଯାଇଛି ଯେ ମୃତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ସହିତ ଶେଷ ଥର ପାଇଁ ଦେଖାଯାଇଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଆଡକୁ ଅଙ୍ଗୁଳି ନିର୍ଦ୍ଦେଶ କରିବା ପାଇଁ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ଦେଖିବାର ସମୟଏବଂ ଶରୀରର ପୁନରୁଦ୍ଧାର ମଧ୍ୟରେ ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ ନିକଟତା ରହିବା ଉଚିତ । ତେବେ କେବଳ ସେମାନଙ୍କୁ ଶେଷ ଥର ପାଇଁ ଏକାଠି ଦେଖିବାକୁ ମିଳିବା ହିଁ ଅଭିଯୁକ୍ତମାନଙ୍କୁ ଦୋଷୀ ସାବ୍ୟସ୍ତ କରିବାର ଏକମାତ୍ର ମାନଦଣ୍ଡ ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ । ଅଭିଯୁକ୍ତର ନିର୍ଦ୍ଦୋଷତାକୁ ଅସ୍ୱୀକାର କରୁଥିବା ଶେଷ ଦୃଶ୍ୟ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ସହିତ ଅନ୍ୟ ପ୍ରାପ୍ତ ପରିସ୍ଥିତିଗୁଡ଼ିକ, ଶେଷ ଦୃଶ୍ୟର ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଅନୁସାରେ ଦଣ୍ଡବିଧାନକୁ ଆଗେଇ ନେଇପାରେ । ଯଦିଓ କେତେକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଘଟଣା ଘଟିବା ଏବଂ ଶେଷ ଥର ପାଇଁ ଏକାଠି ଦେଖାଯାଇଥିବା ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ବହୁତ ସମୟ ବ୍ୟବଧାନ ଅଛି, ତଥାପି ଯଦି ଅଭିଯୋଗ ପକ୍ଷ ଏହି ସତ୍ୟକୁ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ କରେ

ଯେ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ହସ୍ତକ୍ଷେପ କିମ୍ବା ମଧକ୍ଷ୍ୟପ କରିପାରିବେ ନାହିଁ କାରଣ ଅଭିଯୁକ୍ତର ଘଟଣା ଘଟିଥିବା ସ୍ଥଳରେ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଦଖଲ ଥିଲା, ତେବେ ଏହା ଉପରେ ଆଧାର କରି, ଶେଷ ଦୃଶ୍ୟ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ମଧ୍ୟ ସ୍ଥାପିତ ହୋଇପାରିବ ଏବଂ ଏକ ବଡ଼ ସମୟ ବ୍ୟବଧାନ ସତ୍ତ୍ୱେ ଅନୁମାନ କରାଯାଇପାରେ | (ସନ୍ଦର୍ଭ :- ସତ୍ପାଲ୍ ସିଂ ବନାମ ହରିୟାଣା ରାଜ୍ୟ:(୨୦୧୦) ୮ ଏସ୍ ସି ସି ୭୧୪ ।

୧୫. ଉପରୋକ୍ତ ଆଇନଗତ ସ୍ଥିତିକୁ ଧ୍ୟାନରେ ରଖି, ପ୍ରତିପକ୍ଷ ନିବେଦନ ଗୁଡ଼ିକର ସମାଧାନ ଲାଗି ଅଭିଯୁକ୍ତକୁ ଅଭିଯୋଗରେ ଦୋଷୀ ସାବ୍ୟସ୍ତ କରି ବିଚାର ନ୍ୟାୟଳୟର ନିର୍ଣ୍ଣିତ ବିଚାର ଆଦେଶରେ, ବର୍ତ୍ତମାନ ପ୍ରମାଣ ଉପରେ ନଜର ପକାଇବା ଯେ ତାହା ଉପରୋକ୍ତ ପରୀକ୍ଷା ମାଧ୍ୟମରେ ପାରିତ ହୁଏ କି ।

୧୬. ଅଭିଯୋଗ ପକ୍ଷର ମାମଲା ଅନୁଯାୟୀ, ଦିନେ ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ଅଭିଯୁକ୍ତ ଦୁର୍ଗା ମୃତ ନାରାୟଣଙ୍କୁ ତାଙ୍କ ଘରକୁ ଡାକିବା ପରେ ସେମାନେ ଏକାଠି ଯାଇଥିଲେ ଏବଂ ଏହାର ତିନି ଦିନ ପରେ ନାରାୟଣଙ୍କ ମୃତଦେହ କ୍ଷୁଦ୍ର ନଦୀରୁ ଉଦ୍ଧାର କରାଯାଇଥିଲା । ଅଭିଯୋଗ ପକ୍ଷ ଅନୁଯାୟୀ, ଏହା ହେଉଛି ସବୁଠାରୁ ପ୍ରଥମ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ପରିସ୍ଥିତି । ତେଣୁ, ଆମକୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ଶେଷ ଦୃଶ୍ୟ ସିଦ୍ଧାନ୍ତର ସମର୍ଥନରେ ପ୍ରମାଣ ଯାଞ୍ଚ କରିବାକୁ ପଡ଼ିବ । ପି.ଡବ୍ଲ୍ୟୁ. ୧ ମୃତକଙ୍କର ଜଣେ ବନ୍ଧୁ । ସେ କହିଛନ୍ତି ଯେ ଦିନେ ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ନାରାୟଣ ତାଙ୍କ ଘରକୁ ଯାଇଥିଲେ ଏବଂ ସେଠାରେ ଅଭିଯୁକ୍ତ ଦୁର୍ଗା ଆସି ତାଙ୍କୁ ତାଙ୍କ ଘରକୁ ଡାକିଥିଲେ । ତେଣୁ ଦୁହେଁ ଏକାଠି ଚାଲିଗଲେ ।

ଏଠାରେ କୁହାଯାଇପାରେ ଯେ ମୃତକ ନାରାୟଣ ପୋଖରିଆ ଗାଁର ବାସିନ୍ଦା ହୋଇଥିବାବେଳେ ଅଭିଯୁକ୍ତ ଦୁର୍ଗା ଜୁଡ଼ିଆ ଗାଁର ବାସିନ୍ଦା । ଏହା ତାଙ୍କର ଅତିରିକ୍ତ ବୟାନ ଯେ, ଏହା ପରେ ନାରାୟଣ ତାଙ୍କ ଘରକୁ ଫେରି ନଥିଲେ । ଏହି ପି. ଡବ୍ଲ୍ୟୁ. ୧ ଜାମିରାଡ଼ିହା ଗାଁର ବାସିନ୍ଦା ଏବଂ ମୃତ ବ୍ୟକ୍ତି ପୋଖରୀ ଗାଁର ବାସିନ୍ଦା ହୋଇଥିବା ବେଳେ ତାଙ୍କୁ ପି.ଡବ୍ଲ୍ୟୁ.୧ଙ୍କ ଘରକୁ ଫେରିବାର ନଥିଲା, ତେଣୁ ଏହି ପି.ଡବ୍ଲ୍ୟୁ. ୧ର ବୟାନ ଯେ ମୃତକ ନିଜ ଘରକୁ ଫେରିନଥିଲେ, ତାହାର କୌଣସି ଗୁରୁତ୍ୱ ନାହିଁ, ଯେତେବେଳେ ସେ ଏହା କହିନାହାନ୍ତି ଯେ ଅଭିଯୁକ୍ତ ଦୁର୍ଗାଙ୍କ ଘରେ କିଛି କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମରେ ଯୋଗ ଦେଇ ସେ ପି.ଡବ୍ଲ୍ୟୁ. ୧ଙ୍କ ଘରକୁ ଫେରିବେ ବୋଲି ମୃତକ କହିଥିଲେ । ଯେତେବେଳେ ସେ ମଧ୍ୟ ଅଭିଯୁକ୍ତଙ୍କ ଘରକୁ ଯାଇଥିବାର ପ୍ରକାଶ କରନ୍ତି ନାହିଁ; ତାଙ୍କ ବୟାନ ଯଦି ନିଆଯାଏ ଯେ ମୃତକ ନିଜ ଘରକୁ ଫେରି ନାହାଁନ୍ତି, ତାହା ଗ୍ରହଣୀୟ ନୁହେଁ । ଏହି ପି.ଡବ୍ଲ୍ୟୁ.୧ ମଧ୍ୟ ମୃତଦେହକୁ କେବେ ଦେଖିଥିଲେ ତାହା ଉଲ୍ଲେଖ କରୁନାହାନ୍ତି । ବାସ୍ତବତା ହେଉଛି

HIGH COURT ORISSA

ଯେ ମୃତଦେହଟି ତା୦୪.୦୭.୨୦୧୬ରିଖରେ ମିଳିଥିଲା, ଯାହା ମୃତ ନାରାୟଣ ଏବଂ ଅଭିଯୁକ୍ତ ଦୁର୍ଗାଙ୍କୁ ଶେଷ ଥର ପାଇଁ ଏକାଠି ଦେଖାଯିବାର ତିନି ଦିନ ପରେ ବୋଲି କୁହାଯାଏ ।

ପି.ଡବ୍ଲ୍ୟୁ. ୨ ଆଉ କେହି ନୁହଁନ୍ତି ବରଂ ପି.ଡବ୍ଲ୍ୟୁ. ୧ ଙ୍କ ପତ୍ନୀ । ସେ ପି.ଡବ୍ଲ୍ୟୁ. ୧ ଙ୍କ ଭଳି ସମାନ ଶୈଳୀରେ କହିଛନ୍ତି । ସେ କହିଛନ୍ତି ଯେ ଅଭିଯୁକ୍ତ-ଦୁର୍ଗା ଏବଂ ମୃତ-ନାରାୟଣ ସେମାନଙ୍କ ଘରୁ କେଉଁ ସ୍ଥାନକୁ ଯାଇଥିଲେ ସେ ବିଷୟରେ ତାଙ୍କର କୌଣସି ଜ୍ଞାନ ନାହିଁ । ଯେତେବେଳେ ପି.ଡବ୍ଲ୍ୟୁ. ୨ କହିଛନ୍ତି ଯେ ଅଭିଯୁକ୍ତ ଦୁର୍ଗା ଆସି ନାରାୟଣଙ୍କୁ ତାଙ୍କ ଘରକୁ ଯାଇ ଜ୍ୱରରେ ପୀଡ଼ିତ ତାଙ୍କ ଝିଅକୁ ଦେଖିବାକୁ ଡାକିଥିଲେ, ତାହା କିନ୍ତୁ ପି.ଡବ୍ଲ୍ୟୁ. ୧ ର ବୟାନ ନୁହେଁ । ତେଣୁ ଅଭିଯୁକ୍ତ ଦୁର୍ଗାଙ୍କ ଘରକୁ ଯିବାର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ କେବଳ ପି. ଡବ୍ଲ୍ୟୁ.୧ ଦ୍ୱାରା କୁହାଯାଇଛି ଏବଂ ତାଙ୍କ ପତ୍ନୀ (ପି.ଡବ୍ଲ୍ୟୁ. ୨) ଏହାକୁ ସମର୍ଥନ କରୁନାହାନ୍ତି ଯାହା ସେ ସାଧାରଣ ଭାବରେ କରିବା ଉଚିତ । ଏପରି ହେବା ଦ୍ୱାରା, ସେମାନଙ୍କ ଘରେ ଉପଯୁକ୍ତ ସମୟରେ ଉଭୟ ପି.ଡବ୍ଲ୍ୟୁ.୧ ଏବଂ ପି.ଡବ୍ଲ୍ୟୁ. ୨ଙ୍କ ଉପସ୍ଥିତି ବିଷୟରେ ମନରେ ଏକ ସନ୍ଦେହ ସୃଷ୍ଟି ହୁଏ । ପି.ଡବ୍ଲ୍ୟୁ. ୩ ହେଉଛନ୍ତି ପି.ଡବ୍ଲ୍ୟୁ. ୧ ଏବଂ ପି. ଡବ୍ଲ୍ୟୁ. ୨ ଙ୍କ ଝିଅ । ସେ କହି ନାହାଁନ୍ତି କେଉଁ କାରଣ ଦର୍ଶାଇ, ଅଭିଯୁକ୍ତ ଦୁର୍ଗା ମୃତ ନାରାୟଣଙ୍କୁ ତାଙ୍କ ସହିତ ଯିବାକୁ ଡାକିଥିଲେ ।

ଏଠାରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇପାରେ ଯେ ମୃତକ ନାରାୟଣ ହେଉଛନ୍ତି ପି.ଡବ୍ଲ୍ୟୁ. ୩ ର ମାମୁଁ ଏବଂ ତେଣୁ ପି.ଡବ୍ଲ୍ୟୁ. ୨ର ଭାଇ ଏବଂ ପି.ଡବ୍ଲ୍ୟୁ. ୧ ର ଭିଣୋଇ । ଏହି ତିନିଜଣ ସାକ୍ଷୀଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ କେହି ମଧ ଏହା କହିନାହାନ୍ତି ଯେ ମୃତ ନାରାୟଣ ନିଜ ଘରୁ ବାହାରିବା ପରେ ଏବଂ ନିଜ ଘରକୁ ନ ଫେରିବା ପରେ, ସେମାନେ ମୃତ ନାରାୟଣଙ୍କ ବିଷୟରେ କିଛି ପଚାରି ବୁଝିଥିଲେ କି, ତାଙ୍କ ସହ କ'ଣ ଘଟିଥିଲା, ଯାହା ଅତ୍ୟନ୍ତ ସ୍ୱାଭାବିକ ଏବଂ ସ୍ପଷ୍ଟ ଥିଲା । ସେମାନେ ଅଭିଯୁକ୍ତ ଦୁର୍ଗାଙ୍କ ଘରକୁ ଯାଇ ନାରାୟଣଙ୍କ ଠିକଣା ବିଷୟରେ ପଚାରିଥିବା କିମ୍ବା ଏପରିକି ନାରାୟଣଙ୍କ ଘରକୁ ଯାଇ ପରିବାର ସଦସ୍ୟଙ୍କୁ ପଚାରିଥିବା କଥା କହି ନାହାଁନ୍ତି । ନାରାୟଣଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଉଦ୍ଧାର ବିଷୟରେ ସୂଚନା ପାଇବା ପରେ ସେମାନେ ନାରାୟଣଙ୍କ ଶବ ଦେଖିଥିଲେ କି ନାହିଁ ଓ ସେଠାରେ ତୁରନ୍ତ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ପ୍ରକାଶ କରିଥିଲେ କି ନାହିଁ ସେ ବିଷୟରେ ମଧ ସେମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କୁହାଯାଇ ନାହିଁ, ଯେତେବେଳେ ସେମାନେ କହିଥିଲେ ଯେ ମୃତ ନାରାୟଣ ଅଭିଯୁକ୍ତ ଦୁର୍ଗାଙ୍କ ସହ ଘରୁ ବାହାରି ଯାଇଥିଲେ । ତେଣୁ, ଏହି ତିନିଜଣ ସାକ୍ଷୀଙ୍କ ବୟାନ, ଆମ ବିଚାରରେ, ଶେଷ ଦୃଶ୍ୟର ପ୍ରସ୍ତାବିତ ସିଦ୍ଧାନ୍ତର ସମର୍ଥନରେ ଅଭିଯୋଗ ପକ୍ଷ ପାଇଁ କୌଣସି ଲାଭ ନାହିଁ ।

ପି. ଡବ୍ଲ୍ୟୁ . ୭ ହେଉଛନ୍ତି ଅନ୍ୟ ଜଣେ ସାକ୍ଷୀ, ଯିଏ କେବଳ ମୃତକ-ନାରାୟଣଙ୍କୁ ତାଙ୍କ ପୁତୁରା (ପତିଙ୍କ ବଡ଼ଭାଇଙ୍କ ପୁଅ) ବୋଲି ଜାଣିଥିଲେ । ଏହା ତାଙ୍କର ବୟାନ ଯେ ଗୋଟିଏ ଶନିବାର ଦିନ ନାରାୟଣ ଜମିରିଡ଼ିହା ଗ୍ରାମକୁ ଯାଉଛନ୍ତି ବୋଲି କହି ଘରୁ ବାହାରି ଯାଇଥିଲେ ଏବଂ ତା'ପରେ ଆଉ ଫେରିନଥିଲେ ଏବଂ ତାପର ମଙ୍ଗଳବାର ଦିନ ପୋଲିସ ତାଙ୍କୁ ଏବଂ ନାରାୟଣଙ୍କ ଝିଅକୁ ରାଇରଙ୍ଗପୁର ଉପଖଣ୍ଡ ଚିକିତ୍ସାଳୟରେ ଶବ ଚିହ୍ନଟ କରିବାକୁ ଡାକିଥିଲା । ପି.ଡବ୍ଲ୍ୟୁ. ୭ ର ଏହି ପ୍ରମାଣ ଶେଷ ଦୃଶ୍ୟ ସିଦ୍ଧାନ୍ତର ସମର୍ଥନରେ ଆଦୌ ଯାଏ ନାହିଁ । ଏପରିକି ସେ ନାରାୟଣଙ୍କ ସହ ଅଭିଯୁକ୍ତକୁ ଦେଖିଥିବାର ମଧ୍ୟ କହିନାହାନ୍ତି । ସେ କେବଳ କହିଛନ୍ତି ଯେ ନାରାୟଣ କହିଥିଲେ ଯେ ସେ ଜମିରିଡ଼ିହା ଗ୍ରାମକୁ ଯାଉଛନ୍ତି କହି, ଘରୁ ବାହାରି ଯାଇଥିଲେ । ମୃତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଝିଅର ପ୍ରମାଣ (ପି.ଡବ୍ଲ୍ୟୁ. ୮) କେବଳ ଶବ ଚିହ୍ନଟ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଏବଂ ଅନ୍ୟ କିଛି ନୁହେଁ । ନାରାୟଣଙ୍କ ପୁତୁରା (ପି.ଡବ୍ଲ୍ୟୁ ୯) କହିଛନ୍ତି ଯେ ମୃତ୍ୟୁର କିଛି ଦିନ ପୂର୍ବରୁ (ଅର୍ଥାତ୍ ମୃତଦେହ ଉଦ୍ଧାର ହେବା ପୂର୍ବରୁ) ନାରାୟଣ, ବିସୋଇର ସାପ୍ତାହିକ ବଜାରରେ ଯୋଗଦେବା ପାଇଁ ଘରୁ ବାହାରିଥିଲେ । ଏହା ପୁଣି ପି. ଡବ୍ଲ୍ୟୁ.୭ଙ୍କ କହିବା ଠାରୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭିନ୍ନ ଅଟେ ଏବଂ ଏହା ମଧ୍ୟ ନାରାୟଣଙ୍କ ଅନ୍ୟ ଜଣେ ପୁତୁରା ପି.ଡବ୍ଲ୍ୟୁ ୧୧ଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କୁହାଯାଇଛି । ତେବେ ଏହି ପି.ଡବ୍ଲ୍ୟୁ ୧୧ କହିଛନ୍ତି ଯେ ନାରାୟଣ ଜଣେ ଗୁଣିଆ (ଡାହାଣୀ ଡାକ୍ତର) ଭାବରେ ଜଣାଶୁଣା ଥିଲେ । ନ୍ୟାୟିକ ଧାରଣାରୁ ଏହା ଜଣାପଡେ ଯେ ଅନୁସୂଚିତ ଜନଜାତିର ଅଧିକାଂଶ ସଦସ୍ୟଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଜନବହୁଳ ଗ୍ରାମାଞ୍ଚଳରେ ଗୁଣିଆ (ଡାହାଣୀ ଡାକ୍ତର) ଭାବରେ ଜଣାଶୁଣା ବ୍ୟକ୍ତି ମାନେ ସେମାନଙ୍କ ଜୀବନରେ ଅନେକ ସଂଖ୍ୟକ ବନ୍ଧୁ ଓ ସମାନ ସଂଖ୍ୟକ ଶତ୍ରୁଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବହୁତ ଖରାପ ପରିସ୍ଥିତିର ସମ୍ମୁଖୀନ ହୋଇଥାନ୍ତି । ଅଭିଲେଖରେ ଉପରୋକ୍ତ ପ୍ରମାଣ ସହିତ, ଆମେ ଦେଖୁ ଯେ ଶେଷ ଦୃଶ୍ୟ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଅଭିଯୋଗ ପକ୍ଷ ମାମଲାର ସମର୍ଥନରେ ଆଦୌ ସହାୟ ହୁଏ ନାହିଁ ।

୧୭. ବୁଡ଼ିଆ ଏବଂ ମଶାରି ଉଦ୍ଧାର ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ଅନ୍ୟ ପରିସ୍ଥିତିକୁ ଦେଖିଲେ, ଅଭିଯୋଗ ପକ୍ଷ ପି.ଡବ୍ଲ୍ୟୁ.୧୬ ଏବଂ ପି.ଡବ୍ଲ୍ୟୁ.୧୭ ର ବୟାନ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରୁଛି ଏବଂ ସେହିପରି ଆଇ.ଓ. (ପି. ଡବ୍ଲ୍ୟୁ. ୨୩) । ଏହା ପି.ଡବ୍ଲ୍ୟୁ.୧୬ଙ୍କ ଦ୍ୱାରା କୁହାଯାଇଛି ଯେ ଯେତେବେଳେ ଉଭୟ ଅଭିଯୁକ୍ତ ଥାନାରେ ଉପସ୍ଥିତ ଥିଲେ, ସେମାନେ ସେମାନଙ୍କର ଦୋଷ ସ୍ୱୀକାର କରିଥିଲେ । ପି.ଡବ୍ଲ୍ୟୁ.୧୬ର ବୟାନରେ ଏହି ଅଂଶ ଯାହା ପି.ଡବ୍ଲ୍ୟୁ.୧୭ ଦ୍ୱାରା ମଧ୍ୟ କୁହାଯାଇଛି, ପ୍ରମାଣ ଅଧିନିୟମର ଧାରା ୨୫ ରେ ଥିବା ଆଇନ ବ୍ୟବସ୍ଥା ଦୃଷ୍ଟିରେ ଗ୍ରହଣୀୟ ନୁହେଁ । ଅଧିକନ୍ତୁ, ଏହି ସାକ୍ଷୀମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ କେହି ମଧ୍ୟ ସେହି ଦିନ କାହିଁକି ଓ କେଉଁ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଥାନାକୁ ଯାଇଥିଲେ ଏବଂ ଠିକ୍ ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ସମୟରେ ଉପସ୍ଥିତ ଥିଲେ ତାହା ଦର୍ଶାଇ ନାହାଁନ୍ତି । କେଉଁ ସମୟରେ

ସେମାନେ ଅଭିଯୁକ୍ତମାନଙ୍କୁ ଥାନାରେ ଦେଖିଥିଲେ ତାହା ସେମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇ ନାହିଁ । ପି.ଡବ୍ଲ୍ୟୁ.୧୬ ତା'ପରେ ସିଧା କହନ୍ତି ଯେ ସେ ପୋଲିସ୍ ଏବଂ ଅଭିଯୁକ୍ତଙ୍କ ସହ ଯାଇଥିଲେ ଯେଉଁଠାରେ ଅଭିଯୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ବୁଢ଼ିଆ ଏବଂ ମଶାରି ଲୁଚାଇବାର ସ୍ଥାନ ଦେଖାଇଥିଲେ । ସେ ପୁନର୍ବାର କହିଛନ୍ତି ଯେ ଅଭିଯୁକ୍ତ ଜିତ୍ରାଇ ସେହି ବୁଢ଼ିଆକୁ ଏକ ନଡ଼ା ଗଦାରୁ ଉଦ୍ଧାର କରିଥିଲେ ଏବଂ ଅଭିଯୁକ୍ତ ଦୁର୍ଗା ଘରୁ ମଶାରି ଉଦ୍ଧାର କରିଥିଲେ । ଅଭିଯୁକ୍ତମାନଙ୍କ ବିବୃତି କେଉଁଠାରେ ଅଭିଲେଖ କରାଯାଇଥିଲା ତାହା ଉଲ୍ଲେଖ ନକରି ସେ ଅଭିଯୁକ୍ତ ଜିତ୍ରାଇ ଏବଂ ଅଭିଯୁକ୍ତ ଦୁର୍ଗାଙ୍କ ବିବୃତିକୁ ସିଧାସଳଖ ପ୍ରମାଣିତ କରିଛନ୍ତି । ପି.ଡବ୍ଲ୍ୟୁ .୧୭ ର ପ୍ରମାଣ ପ୍ରାୟ ପି.ଡବ୍ଲ୍ୟୁ .୧୬ ର ପ୍ରମାଣର ପ୍ରତିରୂପ । ଏହି ଦୁଇ ଜଣ ବ୍ୟକ୍ତି ଅନ୍ୟ ଏକ ଗାଁର ଏବଂ ସେମାନେ ଅଭିଯୁକ୍ତମାନଙ୍କୁ କିପରି ଜାଣିଥିଲେ ତାହା ମଧ୍ୟ ସେମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇ ନାହିଁ ।

ଉପରୋକ୍ତ ପ୍ରମାଣ ସହିତ, ଆସନ୍ତୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ପି.ଡବ୍ଲ୍ୟୁ.୨୩ (ଆଇ. ଓ.) ର ପ୍ରମାଣ ଆଡ଼କୁ ଯିବା । ସେ କହିଛନ୍ତି ଯେ ତା୦୬.୦୭.୨୦୧୬ରିଖରେ, ସେ ଅଭିଯୁକ୍ତ ଦୁର୍ଗାଙ୍କୁ ବାଙ୍ଗିରିପୋଷି ଥାନା (ଯାହା ବିସୋଇ ଥାନାର ଅଧିକାରିତା କ୍ଷେତ୍ର ସଂଲଗ୍ନ) ଅଧୀନରେ ଥିବା ମାସିନାବିଲା ଗ୍ରାମରେ ଅବସ୍ଥିତ ତାଙ୍କ ଶ୍ୱଶୁରଙ୍କ ଘରୁ ଗିରଫ କରିଥିଲେ । ଅପରାହ୍ନ ୧୧.୧୫ରେ ଏହି ଗିରଫଦାରୀ ହୋଇଥିବା କୁହାଯାଉଛି, ସେ କହିଛନ୍ତି ଯେ ଗିରଫ ପରେ ଅଭିଯୁକ୍ତ ଦୁର୍ଗା ଅଭିଯୁକ୍ତ ଜିତ୍ରାଇଙ୍କ ସହ ଅପରାଧ କରିଥିବା ସ୍ୱୀକାର କରିଥିଲେ ଏବଂ ତେଣୁ ଅଭିଯୁକ୍ତ ଜିତ୍ରାଇଙ୍କୁ ତାଙ୍କ ଘରୁ ଗିରଫ କରାଯାଇଥିଲା । ତେଣୁ, ଅଭିଯୁକ୍ତ ଜିତ୍ରାଇଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଏକମାତ୍ର ସାରବାନ ତଥ୍ୟ ହେଉଛି ପୋଲିସ୍ ସମ୍ମୁଖରେ ଅଭିଯୁକ୍ତ ଦୁର୍ଗାଙ୍କ ବିବୃତି ଏବଂ ତା 'ପରେ, ଗିରଫ ହେବା ପରେ ଅଭିଯୁକ୍ତ ଜିତ୍ରାଇ ନିଜେ ନିଜର ଦୋଷ ସ୍ୱୀକାର କରିବାର ତଥାକଥିତ ବିବୃତି ଏବଂ ଅପରାଧିକ ସରଞ୍ଜାମ ପୁନରୁଦ୍ଧାର କରିବାରେ ପି.ଡବ୍ଲ୍ୟୁ.୨୩ ର ନେତୃତ୍ୱ ନେବା। ଏହା ପରେ ପି.ଡବ୍ଲ୍ୟୁ.୨୩ ଦ୍ୱାରା କୁହାଯାଇଛି ଯେ ପଚରାଉଚରା ସମୟରେ ଉଭୟ ଅପରାଧର ଅସ୍ତ୍ର ଏବଂ ଘଟଣାର ସ୍ଥାନ ଦେଖାଇବାକୁ ରାଜି ହୋଇଥିଲେ । ଆମେ ଏଠାରେ ପୂର୍ଣ୍ଣଚ୍ଛେଦ ପକାଇ କେବଳ ଭାବୁଛୁ ଯେ ଏହି ପି.ଡବ୍ଲ୍ୟୁ. ୨ କହିବାକୁ ଚାହାନ୍ତି ଯେ ପଚରାଯିବା କିମ୍ବା ପ୍ରସ୍ତାବ ଦିଆଯିବା ପରେ ସେମାନେ ରାଜି ହୋଇଥିଲେ । ଏହି କଥନ ପରେ, ଆମେ ଆଗକୁ ବଢ଼ିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ ବୋଲି ଭାବୁ କାରଣ ମାମଲାର ଏହି ସାକ୍ଷୀ (ପି.ଡବ୍ଲ୍ୟୁ. ୨୩) ଯିଏ ଏହି ମାମଲାର ଆଇ.ଓ. ଅଟନ୍ତି, ଅଭିଯୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ପ୍ରରୋଚନରେ ବୁଢ଼ିଆ ଏବଂ ମଶାରି ଉଦ୍ଧାର ବିଷୟରେ, ଅଭିଯୋଗକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଉପସ୍ଥାପିତ ପରିସ୍ଥିତିକୁ ପ୍ରତ୍ୟାଖାନ କରିବା ପାଇଁ ଯଥେଷ୍ଟ । ଏହି ଆଧାରରେ ମିଳିଥିବା ପ୍ରମାଣ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ସନ୍ତୋଷଜନକ ନୁହେଁ । ଆମେ ଦେଖୁଛୁ ଯେ ବିଚାର କରୁଥିବା ନ୍ୟାୟାଳୟ ପ୍ରମାଣ ଅଧିନିୟମର

HIGH COURT ORISSA

ଧାରା-୨୭ ଅଧୀନରେ ପି. ଡବ୍ଲ୍ୟୁସ୍. ୧୬, ୧୭ ଏବଂ ୨୩ ର ପ୍ରମାଣକୁ ଏକତ୍ର ପଢ଼ିବା ଏବଂ ଗ୍ରହଣ କରିବାରେ ଗୁରୁତର ତ୍ରୁଟି କରିଛନ୍ତି ।

ତେଣୁ, ଉପରୋକ୍ତ ପ୍ରମାଣର ଆଲୋଚନାକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି, ଆମେ ବିଚାର କରୁଥିବା ନ୍ୟାୟଳୟର ଫଳାଫଳ ସହିତ ଅସହମତି ପ୍ରକାଶ କରୁ ଯେ, ଅଭିଯୋଗ ପକ୍ଷ ଅଭିଯୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ବିରୋଧରେ ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ ସନ୍ଦେହ ବାହାରେ ଅଭିଯୋଗ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିଛି । ତେଣୁ, ଆମେ ଏହା ମାନିବାକୁ ବାଧ୍ୟ ଯେ ବିଚାର କରୁଥିବା ନ୍ୟାୟାଳୟ ଦ୍ୱାରା ପାରିତ ରାୟ ଏବଂ ଦଣ୍ଡାଦେଶର ଆଦେଶକୁ ବଜାୟ ରଖାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ ଏବଂ ଏହାକୁ ଖାରଜ କରାଯାଇପାରିବ ।

୧୮. ଫଳସ୍ୱରୂପ, ଆବେଦନଗୁଡିକ ମଞ୍ଜୁରିପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇଛି । ଦୌରା ବିଚାରଣ ସଂଖ୍ୟା - ୦୪/୨୦୧୭ ରେ ରାଇରଙ୍ଗପୁରର ବିଜ୍ଞ ଅତିରିକ୍ତ ଦୌରା ନ୍ୟାୟାଧୀଶଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପାରିତ ହୋଇଥିବା ତା୨୨.୦୨.୨୦୨୧ରିଖର ଦୋଷୀ ସାବ୍ୟସ୍ତ ଏବଂ ଦଣ୍ଡାଦେଶର ଆଦେଶର ବିବାଦୀୟ ରାୟକୁ ଏତଦ୍ୱାରା ଖାରଜ କରାଯାଇଛି ।

ଯେହେତୁ ଉଭୟ ଆବେଦନକାରୀ (ପାଗଲା ଓରଫ ଦୁର୍ଗା ବେଶରା ଏବଂ ଜିତ୍ରାଇ ସୋରେନ ଓରଫ ବାଲେ) ଜେଲ୍ ହେପାଜତରେ ଅଛନ୍ତି, ଯଦି ଅନ୍ୟ କୌଣସି ମାମଲାରେ ସେମାନଙ୍କୁ ଅଟକ ରଖିବାର ଆବଶ୍ୟକତା ନାହିଁ, ତେବେ ସେମାନଙ୍କୁ ତୁରନ୍ତ ମୁକ୍ତ କରାଯିବ ।

HIGH COURT
सत्यमेव जयते
ORISSA

(ଡି. ଦାଶ)
ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି

ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି ଡକ୍ଟର ଏସ୍. କେ. ପାଣିଗ୍ରାହୀ, ମୁଁ ଏକମତ ।

(ଡକ୍ଟର ଏସ୍.କେ. ପାଣିଗ୍ରାହୀ)
ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି

<u>ଅସ୍ୱୀକରଣ</u>

"ଉପଭାଷାରେ ଅନୁବାଦିତ ରାୟ କେବଳ ମକଦ୍ଦମାରେ ପକ୍ଷଭୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ସୀମିତ ବ୍ୟବହାର ଏବଂ ତାଙ୍କ ଆଞ୍ଚଳିକ ଭାଷାରେ ବୋଧଗମ୍ୟ ହେବା ନିମନ୍ତେ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଏବଂ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ଏହା ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇନପାରେ । ସମସ୍ତ ବ୍ୟବହାରିକ ଏବଂ ସରକାରୀ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ରାୟର ଇଂରାଜୀ ସଂସ୍କରଣଟି ପ୍ରାମାଣିକ ବିବେଚିତ ହେବ ଏବଂ ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟାନ୍ୱୟନ ଏବଂ ନିଷ୍ପାଦନ ନିମନ୍ତେ ଏହା ଉପଯୁକ୍ତ ବିବେଚିତ ହେବ ।"

ଅନୁବାଦକ :

ଶ୍ରୀ ଦୀପକ କୁମାର ସାହୁ,
ଓଡ଼ିଶା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ

HIGH COURT
सत्यमेव जयते
ORISSA